

Zbirka muzejskih plakata
MDC-a: *online* katalog, *online*
galerija, virtualna izložba

The MDC Collection
of Museum Posters: an Online
Catalogue, Online Gallery
and Virtual Exhibition

Tončika Cukrov

Muzejski dokumentacijski centar
tcukrov@mdc.hr

UDK: 655.3.066.24:069-021.131

Vrsta rada: Stručni rad

Poslano: 21.4.2015.

Primljeno: 31.8.2015.

Sažetak

Zbirka muzejskih plakata Muzejskoga dokumentacijskog centra jedan je od INDOK-fondova ove ustanove. Većina plakata, kojih je danas više od 16 000 jedinica, dokumentira programske aktivnosti muzeja i galerija. Presentacija građe Zbirke od 2004. usmjerena je na virtualni prostor. Osnivanje *online* baze s metapodacima te pridruženom digitalnom vizualnom dokumentacijom omogućilo je upravljanje – diseminaciju i uporabu sadržaja u vidu *online* kataloga. Istovremeno je postavljena struktura za *online* galeriju i izrađena je prva virtualna izložba – 33 plakata u izdanju MDC-a objavljena uz Međunarodni dan muzeja.

Na tehnološki naprednijim MDC-ovim stranicama (u izradi od 2011.) u planu su prezentacije virtualnih izložbi koje bi aktualizirale važna događanja u muzejima. U programu u 2015. za financiranje je prijavljen *digital storytelling*, virtualna izložba MDC-ovih plakata objavljenih uz Međunarodni dan muzeja. Projekt sjedinjuje dvije funkcije, elektroničku publikaciju s multimedijalnim sadržajima te isti sadržaj prilagođen objavljivanju na *webu* kao aplikacija. Plakati bi na toj virtualnoj izložbi bili smješteni u kreirani 3D-prostor imitirajući onaj muzejski, kojem bi korisnici izložbe mogli pristupiti interaktivno (mlađa populacija) ili linearnije (ostali). Takav kompleksan pristup omogućava platforma koja se koristi za stvaranje *online* igre – Massive Multiplayer Online Role Playing Game (MMORPG). Ovaj muzejski projekt pokazuje kako je pitanje vremena kada će u prezentaciji baštine doći do intenzivnijeg spajanja s industrijom zabave.

Ključne riječi: *online* katalog, *online* galerija, virtualna izložba, kreativne industrije, *online* igre

Summary

The Collection of Museum Posters of the Museum Documentation Centre is one of the INDOK fonds of this institution. Most posters, which today amount to more than 16,000 units, document the program activities of museums and galleries. The presentation of the Collection contents has been oriented to the virtual space since 2004. The foundation of an online database

with metadata and associated digital visual documentation has made it possible for the contents to be managed, disseminated and used in the form of an online catalogue. Simultaneously, the structure for an online gallery has been set up and the first virtual exhibition was created – 33 posters published by the MDC on the occasion of the International Museum Day.

On the technologically advanced MDC site (under construction since 2011), the project of virtual exhibitions is being developed in order to draw attention to current important events in Croatian museums. In the 2015 program funding is proposed for the *digital storytelling* virtual exhibition of MDC posters published on the occasion of the International Museum Day. The edition unites two functions: an electronic publication with multimedia contents and the same contents adjusted for publication on the Web as an application. The posters at this virtual exhibition should be located in an especially created 3D space imitative of a museum space, which users will be able to access interactively (for the young population) or linearly (others). Such a complex approach is possible due to a platform that is used for the creation of the online game – Massive Multiplayer Online Role Playing Game or MMORPG. This museum project shows that is just a question of time when more intense merging will occur between a creative approach to the presentation of the heritage and the entertainment industry.

Key words: online catalogue, online gallery, virtual exhibition, creative industries, online game

Uvod

Zbirka muzejskih plakata Muzejskoga dokumentacijskog centra jedan je od INDOK-fondova ove ustanove čiji je razvoj vezan uz strateški definiranu politiku razvoja MDC-a koji prati i uključuje inovativno s ciljem poboljšanja standarda muzejske profesije.¹ To se ogleda u načinu, količini i vrsti prikupljane građe, sustavima obrade te komunikaciji tog segmenta muzejskog izdavaštva. Presentacijom na radionici *Virtualne izložbe i kreativne industri-*

1 Zgaga, Višnja. Muzejski dokumentacijski centar i njegovi korisnici. // Muzeologija, 41/42(2007), str. 52-53.

je² Zbirka je prvi put predstavljena u okruženju AKM-zajednice kao zbirka s najvećim brojem digitaliziranih hrvatskih plakata objavljenih na *webu*.³ U radu će se prikazati status Zbirke tijekom razdoblja od uspostavljanja *online* baze do danas, standardi koji se koriste u okviru *online* kataloga te način funkcioniranja virtualne izložbe plakata objavljenih uz Međunarodni dan muzeja. Rad donosi i nacrt projekta kojim se želi dodatno zainteresirati korisnike Zbirke sredstvima suvremene IT-tehnologije.

O uspostavi i digitalizaciji Zbirke muzejskih plakata Muzejskoga dokumentacijskog centra

Muzejski plakati sakupljani su od osnutka MDC-a (1955.), a njihovo sustavno popisivanje kao neknjižne građe započelo je 1973. u Knjižnici MDC-a. Početkom 1990-ih plakati su se počeli računalno obrađivati i fond uskoro prerasta u samostalnu zbirku. Taj respektabilni fond danas broji više od 16 000 jedinica koje su 2011. registrirane kao muzejska zbirka sa statusom zaštićenog kulturnog dobra RH.⁴ Politika prikupljanja plakata usmjerena je na izdavaštvo muzeja i galerija, pa Zbirka stoga ima karakter specijalizirane zbirke.⁵

Zbirka se 2004. našla među pionirskim projektima digitalizacije muzejske građe te je 36% tadašnjeg fundusa digitalizirano. Iste godine dobila je i tehnološku podršku te je na internetu predstavljena *online* bazom u okviru redizajniranih MDC-ovih stranica,⁶ a ubrzo je bila prezentirana kao jedan od primjera nacionalnog projekta digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe na portalu "Hrvatska kulturna baština".⁷ Zbirka je time prestala biti

2 18. Seminar *Arhivi, knjižnice, muzeji*, Rovinj, 26.-28. studenoga 2014., Radionica: Virtualne izložbe i kreativne industrije; voditeljica: Sofija Klarin Zadavec

3 U analizi 617 baštinskih ustanova AKM-zajednice Zbirka muzejskih plakata MDC-a predstavljena je u katalogu *Muzejske online zbirke*. Šojat Bikić, Maja. Modeliranje digitalnih zbirki i digitalnih proizvoda : sadržajno-korisnički aspekt komuniciranja kulturne baštine u digitalnom obliku. // *Muzeologija*, 50. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2013., str. 109, 484.

4 Klasa: UP-I-612-08/11-06/0224; Urbroj.: 532-04-01-01/3-11-1; Zagreb, 23. 5. 2011.

5 U Zbirci se čuvaju i plakati u izdanju drugih institucija koji su tematski vezani uz baštinu.

6 Dražin Trbuljak, Lada. Redizajn web stranica Muzejskoga dokumentacijskog centra <http://www.mdc.hr> : od muzeja i za muzeje. // *Muzeologija*, 41/42. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2007., str. 268.

7 Projekt je pokrenulo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, a kao nositelji u njemu sudjeluju – NSK u Zagrebu, HDA i MDC, na temelju Sporazuma o suradnji koji je potpisan u ožujku 2007. go-

anonimna zbirka plakata i našla se u poziciji stvaranja nove politike upravljanja općenito te upravljanja digitalnom baštinom. Tekstom *Online galerija – kako do uspješne implementacije* objavljenim u *Informatici museologici*⁸ stručnoj su javnosti prenesene novine vezane uz digitalizaciju građe. Ukazano je da je “ekspanzijom cyberkulture predstavljanje muzeja u svijetu dematerijalizirane baštine postalo nezaobilaznim oblikom komunikacije s publikom. Stoga pojavljivanje muzejskih zbirki u virtualnom prostoru Interneta više nije novost, pa ni eksperiment. To je suvremeni način komunikacije, pri čemu i muzeji i publika istražuju, prilagođuju se jedni drugima i aktivno sudjeluju u izazovima što ih svijet elektronike nudi sadržajima kulture....”⁹

Digitalizacija zbirke samo je jeda od značajnih projekata MDC-a koji slijedi tendencije umrežavanja.¹⁰ Primjerice, MDC-ov web site nudi nekoliko online kataloga koji se odnose na muzeje i njihovu djelatnost, od kojih treba istaknuti – projekt *Muzeji Hrvatske na Internetu*,¹¹ te zasebnu stranicu s popisom online muzejskih zbirki¹² na istom web site-u na kojem se nalazi i Zbirka muzejskih plakata.

Deset godina poslije, 2014., potvrđuje se da su procjene bile više nego točne – *web* je danas nezaobilazno mjesto prezentacije baštinskih sadržaja.¹³ Sukladno tomu, količina digitalizirane građe i njezina prezentacija putem *online* baza uvećale su se nebrojeno puta.

dine. Primjer je modernog 2.0 *web*-rješenja Nacionalnog projekta digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe koje osigurava na jednom mrežnom mjestu pohranjivanje digitaliziranih sadržaja u *online* bazi podataka u tekstnom, slikovnom, video- i audioobliku. // Predavanje: Dunja Seiter-Šverko Portal “Hrvatska kulturna baština”. URL: file:///D:/user/Downloads/Seiter-Sverko%20(2).pdf (2015-04-9). Danas portal više nije aktivan, međutim Zbirka se nalazi i na MDC-ovim stranicama u okviru ostalih digitalnih muzejskih zbirki. URL: <http://www.mdc.hr/hr/muzeji-u-hrvatskoj/digitalna-muzejska-bastina-online/online-zbirke/> (2015-4-9)

8 Cukrov, Tončika. *Online galerija – kako do uspješne implementacije*. // *Informatica museologica* 35, 1-2(2004), str. 24-27.

9 Isto, str. 24.

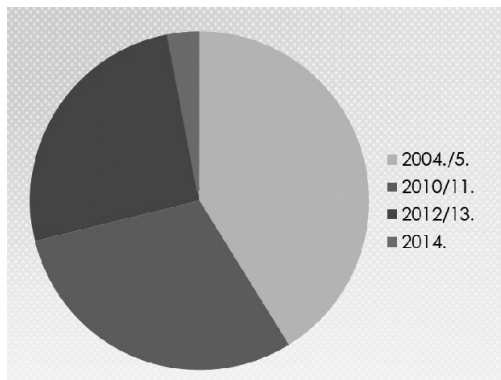
10 U ovom kontekstu možemo pohvaliti Sveučilišni računski centar Srce i njegove IT stručnjake koji razvijaju različite usluge za širu javnost pa korisnici u potrazi za web katalogom hrvatskih repozitorija i arhiva mogu na webu pretraživati njihove metapodatke. ARA projekt SC Srce, URL: <http://www.srce.unizg.hr/ara/> (2015-04-9)

11 MDC – HVM. URL: <http://www.mdc.hr/hr/muzeji-u-hrvatskoj/hvm-pregled-muzeja/> (2015-04-9)

12 MDC – Digitalne zbirke. URL: <http://www.mdc.hr/hr/muzeji-u-hrvatskoj/digitalna-muzejska-bastina-online/online-zbirke/> (2015-04-9)

13 Omogućavanje *online* pristupa kulturnoj baštini pomaže baštinskim ustanovama da ostanu relevantne i u informacijskom dobu. Šojat Bikić, Maja. Nav. dj., str. 17.

Od 2004. do danas digitalizirano je 6667 plakata u Zbirci muzejskih plakata MDC-a. Slika 1 prikazuje podatke o broju digitaliziranih plakata prema godinama.

Slika 1. Digitalizacija Zbirke muzejskih plakata MDC-a od 2004. do 2014.

Digitalne preslike plakata koje čine vizualnu dokumentaciju izrađene su fotografiranjem prema normama preporučenim u *Smjernicama za odabir građe za digitalizaciju* nastale u okviru *Nacionalnog projekta „Hrvatska kulturna baština“*.¹⁴ U svakoj fazi digitalizacije Zbirke izrađene su 1. slikovne datoteke za trajnu pohranu koju čine master-slikovne datoteke (.RAW- i .TIFF-formati / razlučivost – 8 mil. px) – građa je rezultat izravne digitalizacije (visoke rezolucije); 2. izvedene slikovne datoteke čije su digitalne preslike izvedene reduciranjem originala (za pregledavanje – .JPG-format / razlučivost – 8 mil. px); .JPG-format – komprimirana slika u .html-formatu (*web*); identifikacijske sličice (*thumbnails* / razlučivost – 1200 px).¹⁵

14 Smjernice za odabir građe za digitalizaciju. // Nacionalni projekt „Hrvatska kulturna baština : digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe“. Zagreb : Ministarstvo kulture RH, studeni 2007., str. 3.

15 Upravo se posljednje navedene koriste za vizualnu dokumentaciju u bazi M++ te za potrebe *online* baze i prikaza na internetu.

Računalna obrada Zbirke i prezentacija metapodataka u *online* katalogu

Računalnu podršku *online* baze osigurava integrirani informacijski sustav M++ u kojem se izrađuje primarna dokumentacija Zbirke.¹⁶ Dobivena vizualna dokumentacija osigurala je višestruku korist Zbirci, no u ovom radu više će biti riječi o napretku projekta i diseminaciji u elektroničkom okruženju.

Primarna je prezentacija građe kataloška (*online* katalog), u kojoj je linearno predstavljena svaka inventarna jedinica / plakat predočen slikom te metapodacima koji ga identificiraju. Izrađena je sukladno građi i potrebi institucije, a u osnovi prati katalošku karticu međunarodnog standarda Object ID (naslov, ime autora, ime suradnika, izdavača, mjesto, zemlju, godinu, tehniku, mjere, temu (1 i 2) te inventarni broj). Podatak koji se odnosi na izdavača, tj. muzej (ili drugu baštinsku instituciju) za MDC je važan jer je on posvećen muzeju/muzejima.

Korisnička pretraga orijentirana je na osnovne elemente i slična je pretraživanju u drugim MDC-ovim *online* bazama – omogućena je po ključnoj riječi: izdavač, grad, godina te tema koja se dodatno može izabrati na ponuđenom popisu termina. Za specifične vrste korisnika orijetiranih na stručne informacije takva prezentacija čini se dostatnom, međutim za suvremenog korisnika koji je zainteresiran za „konzumiranje“ baštinskih sadržaja potrebno je u budućnosti ponuditi druge inovativne multimedijske projekte.

Kustoski izazovi : put do virtualne izložbe

Virtualna izložba korisnički je najtraženiji, a kustoski najizazovniji projekt u elektroničkom okruženju. Kustosici Zbirke muzejskih plakata MDC-a bio je izazov voditi objavljivanje jedna takve izložbe na MDC-ovim stranicama 2004.¹⁷

16 Zbog tehničkih problema u *online* bazi korisnicima je dostupan 5001 plakat.

17 U muzejskoj zajednici Hrvatske nije bilo sličnih prezentacija na internetu. U danom trenutku iskoristile su se mogućnosti koje je imala struktura *online* baze. MDC – Zbirka MDC plakata za Međunarodni dan muzeja. URL: <http://www.mdc.hr/hr/mdc/zbirke/zbirka-muzejskih-plakata/zbirka-mdc-plakata/?izlozbaId=5> (2015-04-10)

MDC
Muzejski dokumentacijski centar
hrvatski | english

MDC
Muzeji u Hrvatskoj
Kalendar događanja
Propisi i smjernice
Stručni ispiti

Pronađi plakat

Online baza Zbirke muzejskih plakata omogućava pregled i istraživanje izdavačke produkcije plakata svih muzeja i galerija Hrvatske. Baza je formirana 2005. g. te je trenutno čini manji broj jedinica koje će se sukcesivno povećavati.

Izdavač(muzej):
Autor:
Mjesto:
Godina:
Naslov:
Tema:
Izaberi temu:
Pretraži po cijeloj riječi: pretraži

Zbirka MDC plakata za Međunarodni dan muzeja

Plakati predstavljeni na online izložbi do su akcije kojom se MDC kao nakladnik te hrvatska muzejska zajednica pridonosi obilježavanju Međunarodnog dana muzeja. Posebna pozornost pridaje se njihovu oblikovanju jer je plakat medij kojim se uspostavlja komunikacija sa stručnom, ali i širom javnošću. Pojedini plakati dobili su donacije i izuzetne nagrade za oblikovanje te su u novije doba često uvršteni u svjetske kolekcije plakata. (mdc)

Sve muzeji skupljaju, čuvaju...
Na temeljima starih civilizacija
Osnovni muzeji
Rekvizitarnost simbola
Rođenje Venere
Vremenski
Buka Mona Lisa
Suvereni muzeji
Novi izdaci
Lenta vremena
"Vidj' ide na vodu dok se ne raspadne"
Muzeji okoliš
Muzeji i autohtono stanovništvo
Iza muzejske scene
Osjećaj i odgovornost
Sakupljanje danas za sutra

« « Prethodna 1-2 Sljedeća » »
Prikaz pronađenih plakata 1-16 (od 32)

MDC
O nama
Registar muzeja
Registar muzeja, zbirki i raznica u vlasništvu vjerskih zajednica
Zbirke
→ Zbirka muzejskih plakata
- Pronađi plakat
- Zbirka MDC plakata
→ Fototeka
→ Videoteka
Digitalne zbirke
Knjižnica
Arhiv
Projekti
Izložbe
Predavanja i radionice
Skupovi i manifestacije
Publikacije
Zaštita

Slika 2. Korisničko sučelje virtualne izložbe Zbirke MDC-ovih plakata za MDM, 2004.

Za sadržaj prve virtualne izložbe odabran je najvredniji fond Zbirke koji je brojio 33 plakata u izdanju MDC-a objavljenih uz Međunarodni dan muzeja, manifestaciju koju u Hrvatskoj inicira od 1980. godine.¹⁸ Vrijedi u tom kontekstu spomenuti rezultate SWOP-analize koju je MDC proveo početkom 2005. g. na uzorku od 139 muzejskih djelatnika iz svih hrvatskih regija. U spomenutom radu dobiveni rezultati o tom MDC-ovu fondu najbolji su od svih koji su traženi.¹⁹ Kvalitetom realiziranih plakata koji vizualiziraju

18 Cukrov, Tončica. Vizualizacija teme plakata objavljenih za Međunarodni dan muzeja. // Zbornik II. kongresa hrvatskih povjesničara umjetnosti : (Zagreb, 27.-29. travnja 2006.) / urednica Irena Kraševac. Zagreb : Institut za povijesti umjetnosti, 2007., str. 243 – 256.

19 Zgaga, Višnja. Muzejski dokumentacijski centar i njegovi korisnici // Muzeologija, 41/42(2007), str. 52-53.

preporučenu muzejsku temu (ICOM)²⁰ izuzetno je zadovoljno 47,5% ispitanika, 44,6% je zadovoljno, 3,6% nije zadovoljno, a 4,3% ne zna.²¹

Prezentacija „Zbirke MDC-ovih plakata za Međunarodni dan muzeja“ izrađena je iz *online* kataloga s idejom da se po istom principu izrade i druge virtualne izložbe koje su planirane. U pripremi su nove MDC-ove stranice čiju će staru inačicu zamijeniti nova tehnologija, pa će se od statičnog CMS-sustava prijeći na novu, dinamičniju formu, što će omogućiti jednostavnu izradu virtualnih izložbi.

Tablica 1. Prikaz tehničkih promjena CMS-a MDC-ovih stranica

Stari CMS	Novi CMS
CSS 2.1	CSS 3
HTML Strict 4.01	HTML5
javascript	javascript/jquery
ASP.NET 2.0.50727	ASP.NET 4.0

Razvojnih planova i ideja ne manjka, a neki korisnički orijentirani sadržaji još nisu otvoreni javnosti – trenutno su u izradi za nove MDC-ove stranice koje su u pripremi (izrada započela 2011.).

Još veći izazov predstavlja novi projekt virtualne izložbe osmišljen kao digitalna naracija u formi elektroničke publikacije i *web*-aplikacije. Interpretacija sadržaja prenesena je s dokumentacije i komunikacije baštinskog, likovnog aspekta tog medija na atraktivnu, zabavnu i interaktivnu multi-medijsku igru.

Da bismo razumjeli poslove vezane uz stvaranje virtualne izložbe, potrebno je pojasniti što je to izložba. Termin se vezuje uz muzej, koji se prema muzeološkoj teoriji definira kao medij čija je uloga da "...iskazuje i prikazuje znanje koje prikuplja i stvara u njegovim tezaurusima, da poučava i za-

20 MDC – Međunarodni dan muzeja. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://icom.museum/events/international-museum-day/>

21 Zgaga, Višnja. Nav. dj.

bavlja".²² Izložba se vezuje uz vizualni oblik komunikacije koja je središnji termin te djelatnosti. Z. Stransky, jedan od vodećih autoriteta muzeologije, razlikuje komunikaciju kao prezentativnu aktivnost, komunikaciju edicije i opću komunikaciju.²³ Pri postavljanju tipologije u kojoj je kriterij prikupljeni fond određene institucije zanemaruju se drugi oblici izlaganja, što izložbu smješta u komunikaciju prezentacije. I. Maroević ukazuje na višestrukost komunikacijskog procesa koji se odvija pri selekciji predmeta između kustosa ili nekog drugog stručnjaka i odabranog predmeta. Taj je odnos individualiziran, za razliku od onog koji se odnosi na stručnu obradu pri postupku istraživanja i dokumentiranja, dok je konačni cilj muzeja komuniciranje odabranih baštinskih sadržaja s publikom. Riječ je o svojevrsnom stvaralačkom djelu koje selektivno komunicira kulturne informacije i kreće se od stvarnosti preko predmeta do korisnika²⁴, oblikujući pritom novu stvarnost. Poruke koje se prenose uvjetovane su kulturnim potrebama, interesima i svrhom.

Zanimljiva je još tipologija izložbi koje postavlja Z. Stransky. On razlikuje: 1. muzealnu ekspoziciju (stalni postav – prezentira se kulturna poruka cijelog tezaurusa – muzeografski zahtjevno), 2. muzejsku izložbu (povremena izložba – odabire se dio tezaurusa koji je sadržajno i vremenski ograničen) i 3. izložbu (putujuća izložba – po tipu bliska muzejskoj izložbi, ali se ne prezentiraju muzealije, već dokumenti „nižeg reda“). Toj tipologiji treba još pridružiti velike tematske izložbe te niz drugih, proizašlih iz teme i naravi iznošenja ideje te tehnike izlaganja (narativna, situacijska, estetska, evokativna, didaktička, statična, dinamična).²⁵

U suvremenom visokourbaniziranom svijetu nesporan je jedinstven utjecaj novih informacijskih tehnologija, gdje virtualne izložbe predstavljaju novi tip komunikacije baštinskih sadržaja.²⁶ Konkretnu stvarnost zamjenjuje virtualna, pa u elektroničkom okruženju prostori muzeja i muzealije po-

22 Maroević, Ivo. Uvod u muzeologiju. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 1993., str. 167

23 Isto.

24 M. Tuđman (1983) prema Maroević, Ivo. Uvod u muzeologiju. Nav. dj., str. 168.

25 Isto.

26 „Pod pojmom virtualna zbirka obično se smatra digitalna zbirka koja je virtualno dostupna sa svakog umreženog računala. Tim se pojmom označuje i digitalna zbirka koja se sastoji od virtualno objedinjenih digitalnih inačica predmeta koji ne pripadaju istoj fizičkoj zbirci.“ Šojat Bikić, Maja. Nav. dj., str. 177.

staju dostupni 24 sata dnevno za sve one koji imaju pristup internetu (*World Wide Webu*). Od ideje postavljanja prve virtualne izložbe koju je 1995. izradio i objavio Museum of the History of Science iz Oxforda pod nazivom *Mjerenje: flamanske slika matematike u šesnaestom stoljeću*²⁷ do danas prezentacija se nije bitno izmijenila. No tehnologija i alati s vremenom su postali drukčiji, u isto vrijeme pristupačniji su i sofisticiraniji te gotovo na dnevnoj osnovi komunikacijski zahtjevniji.

Sukladno pristupu Z. Stranskoga, *online* izložbe možemo definirati kao komunikaciju kulturnih poruka odabranih dijelova tezaurusa putem digitalne građe. U tom kontekstu možemo naznačiti niz prednosti organizacije takvih projekata: odabrani materijal može se proširivati u skladu s odabranom temom; izložba nije vremenski ograničena; smanjuju se troškovi proizvodnje (osiguranje, utovar, instalacija); uklanjaju se problemi rukovanja originalnim predmetima i njihove zaštite; pristup informacijama s predstavljene izložbe mogu imati svi koji se putem računala povežu s adresom na internetu. Osim toga, tehnologije nude i kompleksniju strukturu resursa, implementaciju multimedije, proizvoljnu interakciju korisnika sa sadržajem te komuniciranje poruke u različitim kontekstima, što uporabu sadržaja čini učinkovitijom.

Inovativni projekti MDC-a – virtualne izložbe u nastajanju

Dok je izbor građe za prvu virtualnu izložbu bio jednostavan, izazovi izrade nove virtualne izložbe nas tek čekaju.

Na novim stranicama MDC-a novi je projekt virtualnih izložbi zamišljen modularno, dok su grafički dizajn stranica i pristup suvremeniji i korisnički intuitivniji od onih u upotrebi. Uz svaku virtualnu izložbu izdvojen je prostor za uvodni tekst, a slikovni link otvara stranicu s prezentiranom građom. Predstavljene izložbe imat će set metapodataka potrebnih za identifikaciju predmeta kojima će još biti pridodane informacije vezane uz plakat – opis, nagrade i bibliografija. Osim toga, vizualni prikaz plakata je u *thumbnail*-formi uz mogućnost povećanja (cca 538x700 px).

27 The Measurers : a Flemish Image of Mathematics in the Sixteenth Century. [citirano: 2015-04-10].
Dostupno na: <http://www.mhs.ox.ac.uk/measurer/text/title.htm>

Slika 3. Sučelje online galerije Zbirke na novim MDC-ovim stranicama

Virtualne izložbe na novim MDC-ovim stranicama bit će kreirane s obzirom na: 1. temu ili sadržaj (likovna, socijalna, politička, problemska...), 2. autora, 3. tehniku... U tome se očekuje kustoska inventivnost, kao i na stranici *Izbor kustosice* koja bi na mjesečnoj i tjednoj osnovi trebala aktualizirati dizajnerske uratke i važna događanja u muzejima Hrvatske.

MDC je u okviru programa rada za 2015. tražio za „Zbirku MDC-ovih plakata za Međunarodni dan muzeja“ financiranje nove virtualne izložbe *digital storytelling* stvorene suvremenim računalnim alatima. Tim izdavačkim pothvatom želi se obilježiti 60 godina MDC-a i 35 godina od iniciranja obilježavanja manifestacije Međunarodni dan muzeja u Hrvatskoj. Izdanje sjedinjuje dvije funkcije, od kojih je jedna elektronička publikacija s multi-medijским sadržajima na DVD-nosaču te isti sadržaj prilagođen objavljivanju na *webu* kao aplikacija.

Zbirka je jedinstvena po raznim parametrima, pa ju je potrebno kompleksnije interpretirati, sadržaj dopuniti i korisnički unaprijediti. Ideja je da se postojeći kataloški podaci, bibliografija i prestižne međunarodne nagra-

PRONAJDI PLAKAT
muzeji
kalendar

Zbirke, fondovi Zbirka muzejskih plakata

Izbor kustosice

Pregled zbirke plakata

MEĐUNARODNI DAN MUZEJA, 18. 05. 2000.

PODACI OPIS

ICOM-OVA TEMA Muzeji za miran i skladan život
UMJETNIKOV NASLOV Volim kvadrat i krug
AUTOR(I) Ljubičić, Boris
IZDAVAČ Muzejski dokumentacijski centar
MJESTO (IZRADE) Zagreb
ZEMLJA Hrvatska
GODINA 2000.
TEHNIKA sitotisak (c/b), sitotisak
MJERE visina: 70 cm; dužina: 8,5 cm; širina: 100 cm
TEMA Međunarodni dan muzeja, trodimenzionalni plakat (3D), promocija
INVENTARNA OZNAKA 6353

NAGRADE
 Godišnja nagrada Hrvatskog dizajnerskog društva : Izložba hrvatskog dizajna 02. Zagreb : Hrvatsko dizajnersko društvo, 2001.
 Red Dot Award: best of the best : communication design 2001. Essen : Design Zentrum Nordrhein Westfalen, 2001.
 Malo zvonu : FESTO Opatija 2001. Opatija : Hrvatski oglasni zbor, 2001.

BIBLIOGRAFIJA
 20 plakata = Posters. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2000.
 20 plakatov = Posters. Ljubljana : Arhitekturni muzej Ljubljana, 2001.
 IS Design Series 3. Hong Kong : IS Publishing Limited, 2003. Str. 76-77.
 Red Dot Award : Internationales Jahrbuch Kommunikationsdesign 2001 / 2002 = International Yearbook Communication Design 2001 / 2002. Ludwigsburg : Avedition GmbH, 2001. Str. 46 - 47.
 IdN : Decade Design Awards 01. 02. Hong Kong : IdN Magazine, 2002. Str. 128.
 Godišnjak hrvatskog dizajna 02. Zagreb : Hrvatsko dizajnersko društvo, 2001. Str. 58.
 Vajso, Koralka. Zbirna dizajna // Skriveno blago Muzeja za umjetnost i obrt, Zagreb : izbor iz fundusa : u povodu 125. obljetnice MUO : 27. 11. 2005. - 28. 2. 2006. Zagreb : MUO, 2005. Str. 379.
 Buchanan, Lisa. Graphically Speaking : a visual lexicon for achieving better designer - client communication. Cincinnati : HOW Design Books, 2003. Str. 105.
 One - Color Graphics : the power of contrast. Gloucester : Rockport Publisher, 2002. Str. 94.
 Design 360 : Concept & Design Magazine. Hong Kong : Sandu Cultural Media Co., Ltd, 2006. Str. 82.
 All Men Are Brothers - designers' edition. Shanghai ; Berlin : Hesign, 2006. Str. 310.
 Vukić, Feđa. Noli kvadrat i krug // Oris : časopis za arhitekturu i kulturu. Vol. 5, br. 23 (2003). Zagreb : Arhitekt, 2003. Str. 123.
 2002 Reddot edition (kalendar). Essen : Design Zentrum Nordrhein Westfalen, 2001.
 Discover Asia International Poster Exhibition. Taipei, Tawan Poster Design Association, 2002. Str. 39.

VIDI I ...
[Muzejski dokumentacijski centar \(42\) >](#)

VOLIM KVADRAT I KRUG

ANGAŽIRANI PLAKAT OD 1940. DO 1975.

ODAZIV I ODGOVORNOST

ZGRAF 4

ARHITEKTURA 70-IH GODINA U HRVATSKOJ

MEĐUNARODNI DAN MUZEJA, 18.05. 1993.

ŠTO MUZEJI SKUPLJAJU, ČUVAJU...

LJEPOTA OTKRIĆA

GOJE JE SLIKA?

MEĐUNARODNI DAN MUZEJA, 18. 5. 2002.

Slika 4. Pregled plakata u Zbirci na novim MDC-ovim stranicama

de²⁸ nadopune multimedijским sadržajima (intervjuima autora, vizualnim dokumentacijskim materijalom, povijesnim podacima koji kontekstualiziraju vrijeme nastanka) te da se na interaktivan način oživi taj dvodimenzionalni medij i njegove baštinske poruke.

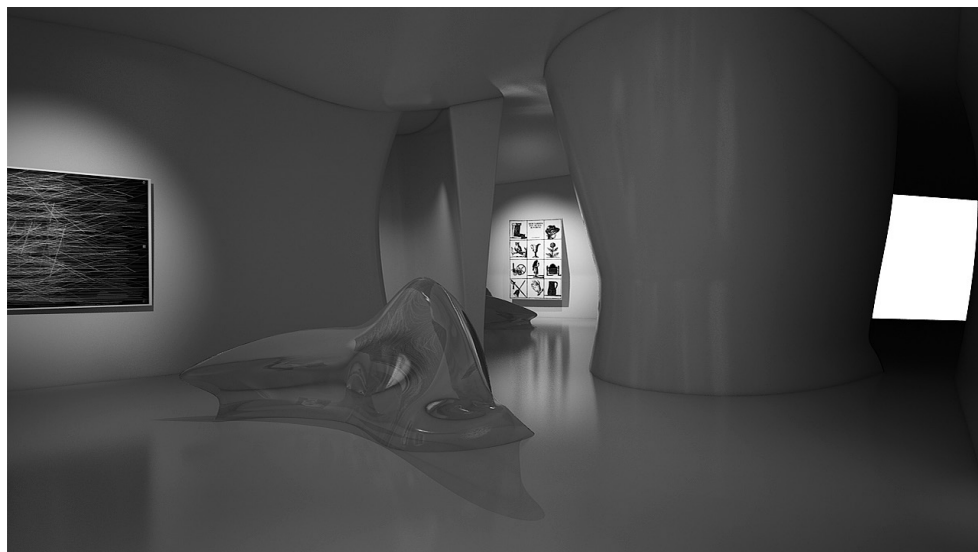
Slika 5. Zbirka u virtualnom prostoru MMORPG-a, kompjutorska grafika, Novena – Digital Media Studio, 2014.

Plakati će na virtualnoj izložbi biti smješteni u 3D-prostoru kojim se imitira muzejski prostor.²⁹ Svaki će plakat u novostvorenom virtualnom prostoru, organiziranom po uzoru na *online* igre Masive Multiplayer Online Role Playing Game (MMORPG), imati pripadajuće sadržaje koji ga kontekstualiziraju. Oni će na toj interdisciplinarno organiziranoj izložbi uz postojeće kataloške podatke sadržavati intervjue s osobama koje su ih radile, dokumente povijesnih činjenica iz vremena nastanka djela, raznovrsne vizualne materijale te multimediju. Još jedna novina izložbe jest pristup korisnika koji omogućava sustav MMORPG.

28 MDC – Nagrade. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://www.mdc.hr/hr/mdc/o-nama/mdc-danas/nagrade-mdc-u/>

29 Za potrebe ovog rada kompjutorsku je grafiku izradila Novena – Digital Media Studio, 2014.

Izložbi koja se gleda na *webu* (*web*-aplikacija na stranicama MDC-a) moći će istovremeno pristupiti više korisnika. Oni će čak moći međusobno „razgovarati“ preko središnje figure *avata* – 3D-modela koji predstavlja stvarnu osobu. Korisnici bi se u tom slučaju uključivali u igru, tj. razgledavali izložbu sukladno osobnim željama, a izrađeno prema ponudi koja bi bila prezentirana. To znači da bi se oni mogli registrirati ili ne registrirati, a time i same sadržaje koristiti više interaktivno (mlađa populacija), odnosno pasivnije/linearnije (ostali). Pretpostavlja se, s obzirom na opće trendove u muzejskoj struci, da je na taj način osmišljena izložba korisnički praktična i zabavna te da će potaknuti zanimanje kako stručne publike tako i ostalih koje zanimaju baštinski sadržaji i njihova zabavnija interpretacija.

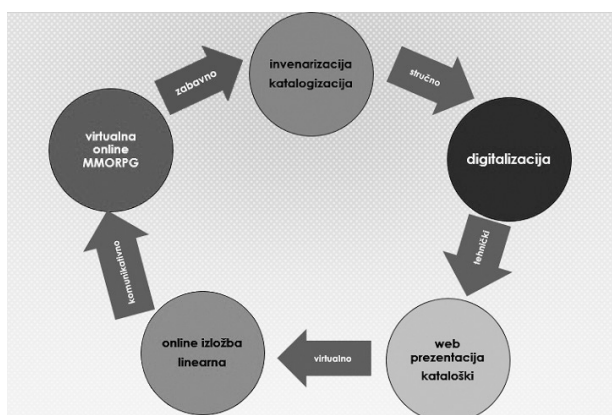
Slika 6. Zbirka u virtualnom prostoru MMORPG-a, kompjutorska grafika, Novena – Digital Media Studio, 2014.

Zaključak

Što danas znači digitalizacija baštine i kako ju približiti korisnicima – s kojim ciljem i kakvim alatima? Mnogi muzeji i institucije iz AKM-zajednice već imaju višegodišnja iskustva te u tom kontekstu pomiču svoje granice. Isto

tako, opažamo da nam se virtualni svijet sve više neprimjetno miješa sa stvarnim. Čini se da je stvaranje proširene stvarnosti (*augmented reality* ili AR) neizbježan smjer i za muzejske projekte.

Muzejski dokumentacijski centar ne raspolaže prostorom za izlaganje, pa je prezentacija građe muzejske zbirke koja promovira muzejske programske aktivnosti i hrvatsku baštinu usmjerena na virtualni prostor. Osim toga, činjenica je da je naša svakodnevica sve više vezana uz internet koji se koristi s ciljem informiranja o dnevnim događanjima, mjesto je komunikacije na društvenim mrežama te pribavljanja i „konzumiranja“ proizvoda i sadržaja, uključujući i one vezane uz umjetnost i kulturu te zabavu.

Slika 7. Shema različitih poslova koji prethode izradi virtualne izložbe MMORPG

Na primjeru Zbirke muzejskih plakata MDC-a možemo promatrati put na kojem jedan baštinski sadržaj obrađen po stručnim muzejskim pravilima postaje dio virtualnog svijeta. Na tom putu obrade i prezentacije mogu se pratiti učinjeni „koraci“. U muzejskom svijetu polazi se od realnosti u kojoj je nositelj informacije muzealija. Njezina vrijednost počinje se mijenjati u trenutku kada se napravi prvi „korak“, a to podrazumijeva stručnu obradu – inventarizaciju i katalogizaciju. Zahvaljujući suvremenoj računalnoj tehnologiji, muzealija dobiva „paralelni život“ i postaje virtualna. U novom prostoru pridružuju joj se metapodaci te digitalna vizualna dokumentacija, što olakšava upravljanje – diseminaciju i uporabu sadržaja. Primarna prezentacija digitalizirane muzejske građe na *webu* u dosadašnjoj praksi bila je

organizirana u vidu *online* kataloga i/ili kao statična *online* izložba. *Web*-prezentacija MDC-ove Zbirke muzejskih plakata danas izgleda upravo tako, što znači da je uporaba tog alata moguća te da je uspješno napravljen i taj „korak“.

Zadovoljstvo virtualnom izložbom i *online* katalogom danas – 10 godina nakon što je sve izrađeno i od početaka do danas dopunjavano – prestaje biti uzor, pa tražimo nove oblike interpretacije i prezentacije. Brz razvoj informacijskih tehnologija i prisutnost interneta na globalnoj razini stvaraju uvjete i za sljedeći korak. Virtualne izložbe i nadalje mogu zadržavati određenu kvalitetu dokumentarnosti, ali su informacije korisnički komunikativnije prezentirane i sve češće prerastaju u zabavne kulturne projekte. U stvaranju je bitno integriranje iskustva novih medija i strukture suvremenih komunikacijskih kanala, poput društvenih mreža. *Web* postaje mjesto prezentacije i baštinskih projekata u kulturi s naglašenim sudjelovanjem u *kreativnim industrijama*. U tom je kontekstu Muzejski dokumentacijski centar svojom otvorenošću za inovativno pripremio u svom programu za 2015. prijedlog virtualne izložbe koja koristi principe *online* igre Massive Multiplayer Online Role Playing Game (MMORPG). Ona obuhvaća interaktivnu multimediju, hipermediju, programe prikaza slika, digitalni video, kompjutorsku grafiku i 3D-modeliranje, odnosno kompletno kreiranu virtualnu stvarnost. Na tom projektu biti će testirana uspješnost MDC-a u spajanju kreativnosti i suvremenih tehnologija, a sve to zajedno s vrijednostima koje baštinitimo iz prošlosti.

U želji da se ne zaustavi napravljeni desetljetni „korak“ prema spoju baštine i suvremenih tehnologija, za očekivati je da je moguće pridobiti financijsku podršku, jer bi u protivnom dugogodišnji rad ostao nedovršen. Nakon tog koraka bit će potrebno provesti medijsku kampanju koja će doprijeti do većine ciljanih korisnika opisanih sadržaja. Na kraju, može se zaključiti kako je najvažnije da virtualna zbirka „stigne“ pred ciljane korisnike koji će ju koristiti, a tek se tada može govoriti o potpunom uspjehu projekta.

Literatura

Dean, D. *Museum Exhibition: Theory and Practice*. London, New York : Routledge, 1996.

Digitisation : Standards Landscape for European Museums, Archives, Libraries / edited by ATHENA WP3 Working Group "Identifying standards and developing recommendations". Rim: ATHENA, 2009. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://www.athenaeurope.org/>

Hrvatska kulturna baština : nacionalni program digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe. Zagreb : Ministarstvo kulture RH, 2007. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://www.athenaeurope.org/>

Massé, Alain; William Houtart Massé. Online collaboration and knowledge dissemination for university collections. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://edoc.hu-berlin.de/umacj/2010/masse-91/PDF/masse.pdf>

MDC – Nagrade. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://www.mdc.hr/hr/mdc/o-nama/mdc-danas/nagrade-mdc-u/>

Franulić, Markita. Digitalne zbirke u muzejima (i korisnici). // 8. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / uredila Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2005. str. 206-212.

Maroević, Ivo. *Uvod u muzeologiju*. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 1993.

Muzeologija, 40 (2003.). Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2004.

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/309509.html>

Schweibenz, W. *The Development of Virtual Museums*. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/ICOM_News/2004-3/ENG/p3_2004-3.pdf

Šojat Bikić, Maja. Modeliranje digitalnih zbirke i digitalnih proizvoda : sadržajno-korisnički aspekt komuniciranja kulturne baštine u digitalnom obliku. // *Muzeologija*, 50(2014), 17-516

The Measurers : a Flemish Image of Mathematics in the Sixteenth Century. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno : <http://www.mhs.ox.ac.uk/measurer/text/title.htm>

Zakon o muzejima. // Zakon.hr. [citirano: 2015-04-10]. Dostupno na: <http://www.zakon.hr/z/302/Zakon-o-muzejima>

Zlodi, Goran. Muzejska vizualna dokumentacija u digitalnom obliku. // Muzeologija, 40(2003), 9-105.

Zgaga, Višnja. Muzejski dokumentacijski centar i njegovi korisnici. // Muzeologija, 41/42(2007), str. 52-62.